

# YOL HƏRƏKƏTİ ƏLİFBASI

**1-4**  
sinifləri  
üçün

[illegible]





RAZİM BAYRAMOV  
CAVİDAN QASIMLI

*Ümumi təhsil müəssisələrinin 1–4-cü sinifləri üçün*

# YOL HƏRƏKƏTİ ƏLİFBASI

© Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi



**Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0  
International (CC BY-NC-SA 4.0)**

Bu nəşr Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International lisenziyası (CC BY-NC-SA 4.0) ilə [www.trims.edu.az](http://www.trims.edu.az) saytında yerləşdirilmişdir. Bu nəşrdən istifadə edərkən lisenziyanın şərtləri qəbul edilmiş sayılır:

İstinad zamanı nəşrin müəllif(lər)inin adı göstərilməlidir. 

Nəşrdən kommersiya məqsədilə istifadə qadağandır. 

Törəmə nəşrlər orijinal nəşrin lisenziya şərtləri ilə yayılmalıdır. 

Bu nəşrlə bağlı irad və təkliflərinizi  
[info@eastwest.az](mailto:info@eastwest.az) və [derslik@edu.gov.az](mailto:derslik@edu.gov.az)  
elektron ünvanlarına göndərməyiniz xahiş olunur.  
Əməkdaşlığınız üçün əvvəlcədən təşəkkür edirik!



ŞƏRQ-QƏRB



## Sevimli uşaqlar!

Gələcəyin yaradıcısı, ölkəmizin güvənci, cəmiyyətimizin ümidisiniz. Sizləri sağlam, təhsilli və bilgili olaraq gələcəyə hazırlamaq biz böyüklərin borcudur.

Azərbaycan Texniki Universiteti yol hərəkətinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi problemi üzərində uzun illərdir ki, çalışır. Uşaqların yolda təhlükəsizliyinin vacibliyini nəzərə alıb onlar üçün “Yol hərəkəti əlifbası” kitabını hazırladıq. Əminik ki, bu kitab xoşunuza gələcək, yol hərəkəti üzrə biliklərinizin davamlı və dayanıqlı olmasına yardımçı olacaq.

Hamımızın bildiyi kimi, ölkəmizdə yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində hər il minlərlə insan, o cümlədən uşaq və yeniyetmələr həyatını itirir və ya şikəst olur. Bu hadisələrin araşdırılması nəticəsində bəlli olur ki, onların əksəriyyətinin səbəbi yol hərəkəti qaydalarını bilməmək və ya bilərəkdən onlara əməl etməməkdir.

Sizləri çox sevən bir böyük kimi rica edirəm, yol hərəkəti qaydalarını öyrənin, onlara əməl edin, lazım gələndə isə həmyaşıdlarınıza və dostlarınıza öyrədərək örnək olun.

Vətəndaşlarımızın xoşbəxtliyi, sağlamlığı və təhlükəsizliyi sizdən asılıdır. Bu yolda sizlərə müvəffəqiyyətlər arzu edirəm.

Azərbaycan Texniki Universitetinin  
“Nəqliyyat logistikası və hərəkətin  
təhlükəsizliyi” kafedrasının müdiri, dosent  
**R.Bayramov**





### **PİYADA** –

nəqliyyat vasitələrindən kənarda yol hərəkətində iştirak edən və yolda hər hansı bir iş görməyən şəxsdir.



**SƏKİ** – yolun piyadaların hərəkəti üçün nəzərdə tutulan hissəsidir.



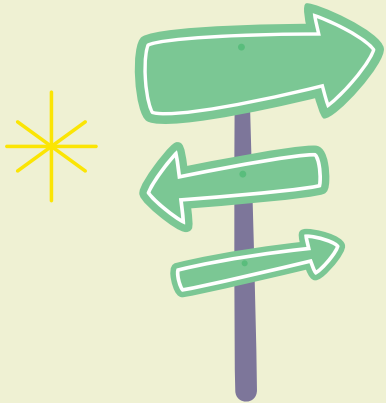
ZONA



**PİYADA ZONASI** – xüsusi xidmət avtomobillərinin, kommunal texnikasının hərəkətindən başqa, digər bütün növ avtonəqliyyat vasitələrinin hərəkətinin qadağan olunduğu və ancaq piyadaların hərəkəti üçün nəzərdə tutulan şəhər ərazisidir.



12 yaşınadək uşaqlar minik avtomobilinin qabaq oturma-  
cağında əyləşə bilməz.  
Onlar ancaq arxa otura-  
caqda xüsusi bərkidilmiş  
yerdə otura bilərlər.



**SƏRNIŞIN** – hərəkət edən nəqliyyat  
vasitəsində olub, lakin onun idarə  
edilməsinə aidiyyəti olmayan şəxsdir.



Avtomobildə olarkən:



Pəncərədən bayıra  
hər hansı bir əşya  
atmaq olmaz!



Başı, qolu və ayaqları  
pəncərədən çıxartmaq  
olmaz!



**VELOSİPEDÇİ**– velosipedi idarə  
edən şəxsdir.



Velosiped sürməzdən əvvəl həmişə təhlükəsizliyini  
yoxlayın.

1. Əyləclərin yaxşı işlədiyinə əmin olun.
2. Təkərləri yoxlayın.
3. Zəncirin yağlanmasına və tarazlığına əmin olun.
4. Velosiped kilidini özünüzlə götürün.



Velosipedlər yalnız  
xüsusi işarələnmiş və  
yol nişanı ilə göstəril-  
miş velosiped yolları  
ilə hərəkət etməlidirlər.



Piyadalar üçün  
maneə yaratma-  
maq şərti ilə velo-  
sipedlərin yol kə-  
narı və səki ilə  
hərəkətinə icazə  
verilir.



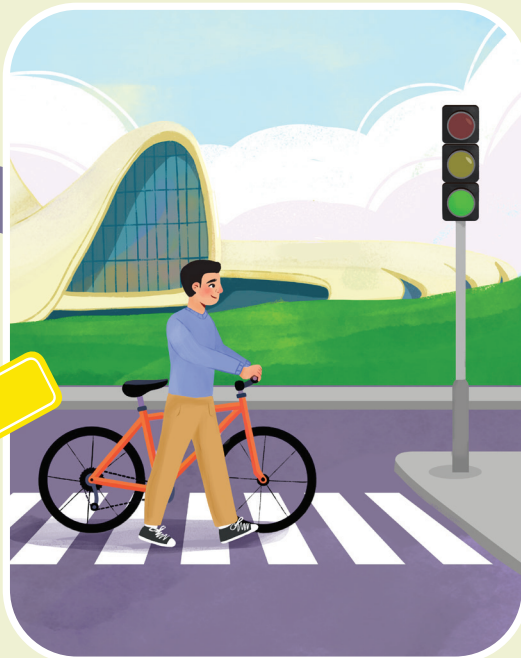




Velosipedi  
dəbilqəsiz  
sürməyin!



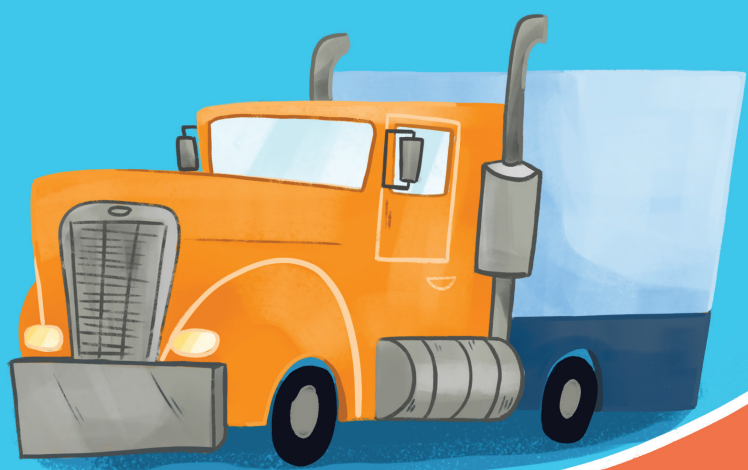
Piyada keçidlə-  
rindən velosipedi  
sürərək yox, əl ilə  
tutaraq keçirin!



Velosipedlər yolun sağ kənar zolağında, yol nişanla-  
rına uyğun, mümkün qədər sağ tərəfdə bir cərgə ilə  
hərəkət etməlidir.







Yük  
avtomobili



Motosiklet



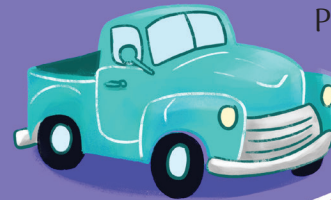
Tramvay



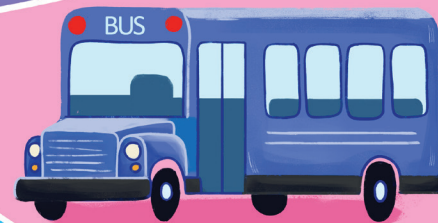
Minik  
avtomobili



Yanğınsöndürən  
avtomobili



Pikap



Avtobus



Minik  
avtomobili



Taksi  
avtomobili



Elektromobil

**NƏQLİYYAT VASİTƏSİ** –  
yolda hərəkət edən və insan  
tərəfindən idarə edilən  
qurğudur.

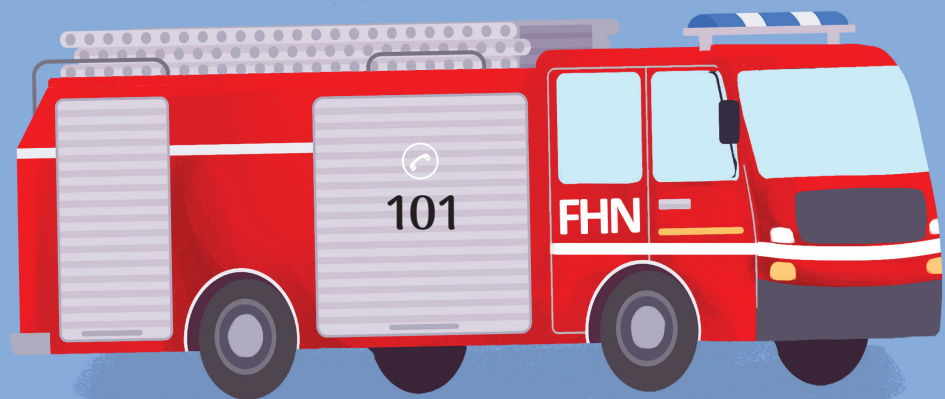


Konki, skuter və s. hərəkət vasitələrinin  
velosiped yollarında və yaşayış zonalarında  
hərəkət etməsi məsləhətdir.

## OPERATİV XİDMƏT AVTOMOBİLLƏRİ



Təcili tibbi yardım avtomobili



Yanğınsöndürən avtomobili

Polis avtomobili



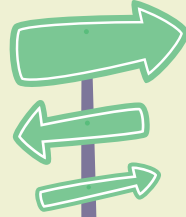




**YOLAYRICI** –  
yolların bir səviy-  
yədə kəsişməsi,  
birləşməsi və ya  
şaxələnməsidir.



Eyni əhəmiyyətli  
yolların kəsişməsi



Sветофорла  
nizamlama



Nizamlanan yolayrıcı



Dairəvi öz-özünə  
nizamlanan kəsişmələr





### **NİZAMLANAN YOLAYRICI –**

hərəkəti svetoforun və ya nizamlayıcının siqnalları ilə müəyyənləşdirilən yolayrıcıdır (bela yolayrıcı keçildikdə nizamlayıcının siqnalları əsas götürülür).



### **PARKLANMA –**

nəqliyyat vasitəsinin xüsusi ayrılmış və işarələnmiş yerdə durmasıdır.







**DAYANACAQ** – sərnişinlərin düşməsi və minməsi üçün avtobusun dayandığı yer.



Avtobusa minərkən qaçmayın, digərlərini itələməyin, dayanma xəttini keçməyin, yavaş və təhlükəsiz şəkildə minib düşün.

İctimai nəqliyyatda uşaqları nəzarətsiz qoymaq olmaz.



Avtobusda oturun və sakit olun. Avtobusu təmiz saxlayın, bayıra hər hansı bir əşya atmayın.



Avtobusa ön qapıdan daxil olub, elektron cihaz vasitəsilə ödəniş etdikdən sonra arxaya doğru çəkilin və düşərkən arxa qapıdan istifadə edin.



## PIYADALAR ÜÇÜN SVETOFOR

Qırmızı – gözlə!

Yaşıl – keç!



Uşaqlara dəstə  
halında hərəkət  
etməyə yalnız  
böyüklərin mü-  
şayiəti ilə icazə  
verilir.



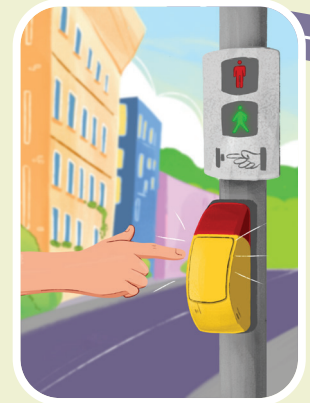
## YOLU KEÇƏRKƏN:



svetofora və  
avtomobilə  
diqqət edin.



böyüklərin kömə-  
yindən istifadə  
edin.



düyməni basın və  
yaşıl işığın yan-  
masını gözləyin.



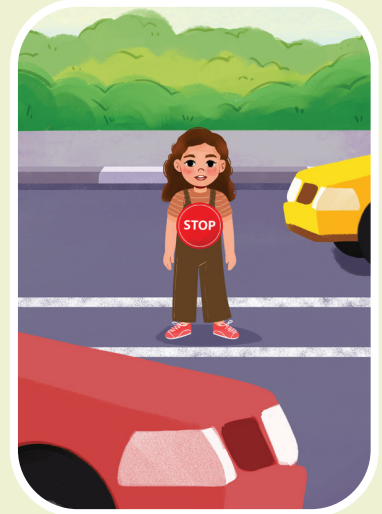
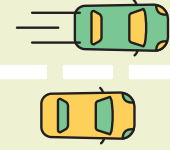
Dayanmış avtobusun önündən  
və arxasından qəflətən yolun  
hərəkət hissəsinə  
çıxmayın!

### YOLAYRICI VƏ YOLU KEÇMƏ

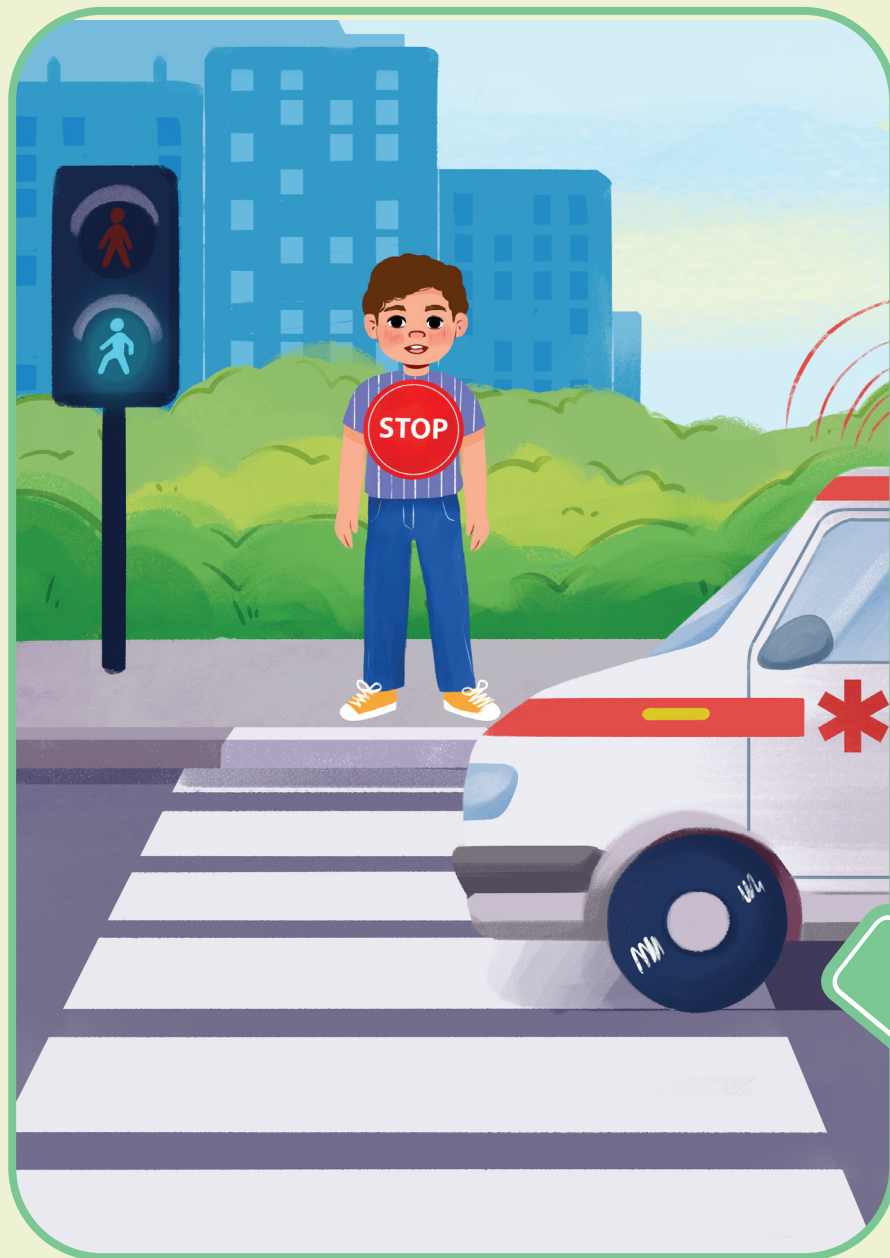
Yolu keçməzdən əvvəl dayanın, ilk olaraq  
sola, yolun ortasında isə sağa baxıb avto-  
mobillərin sizə yol verdiyinə tam əmin  
olduqdan sonra yolu keçin.



Yolayrıcını  
çəp istiqamətdə və  
yolayrıcının ortası ilə  
keçmək olmaz!



Yolu tam keçə bil-  
məyəcəyinizi anladı-  
ğınız anda ayırıcı  
zolağın üstündə  
dayanıb gözləyin.  
Yol boş olanda keç-  
məyə davam edin.



Avtomobilin qarşısından  
yolu qaçaraq keçmək  
qadağandır!



Metal piyada çəpərinin  
üzərindən yolun hərəkət  
hissəsinə keçmək olmaz!

Xüsusi səs və işıq siqnalları yandırılmış təcili  
tibbi yardım, yanğın xidməti, polis və digər av-  
tomobillər ötüb keçdikdən sonra yolu keç-  
məyə cəhd edin.





Avtomobilin aydın  
göründüyü hissədən  
yolu keçin.

Elə geyimlərdən isti-  
fadə edin ki, sürücü  
sizi görə bilsin! İşıq  
əksətdiricili işarələr  
sizin həyatınızı qoru-  
ya bilər.



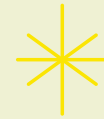
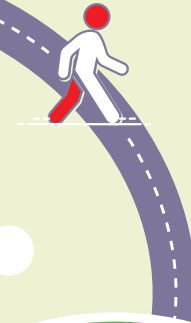
## KÜÇƏDƏN XARİC PİYADA KEÇİDLƏRİNDƏ HƏRƏKƏT



Yolu yolüstü piyada  
keçidindən keçin.



Yolu yeraltı piyada  
keçidindən keçin.

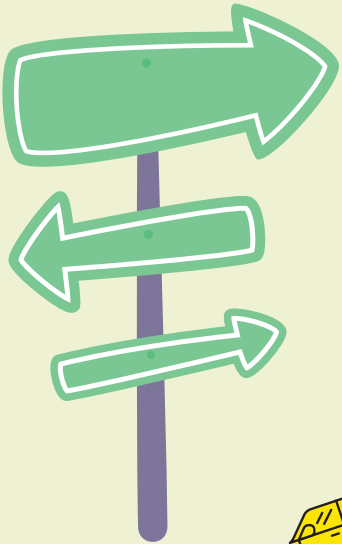
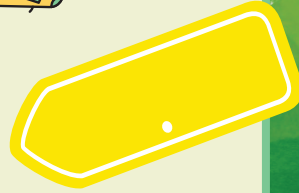
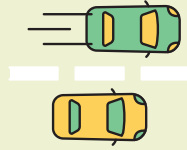


Ağıllı piyada ke-  
çidlərində xüsusi  
ışıqların və ya siq-  
nalların köməyi ilə  
sürücülər məlu-  
matlandırılır.





Avtomagistrallarda  
piyadaların hərəkəti  
qəti qadağandır!





## YAŞAYIŞ ZONALARINDA HƏRƏKƏT

Piyadaların hərəkətinə həm səkilərdə, həm də nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti üçün əsassız maneə yaratmadan yolun hərəkət hissəsində icazə verilir.

Bela  
hərəkətlər  
etmək yolve-  
rilməkdir!



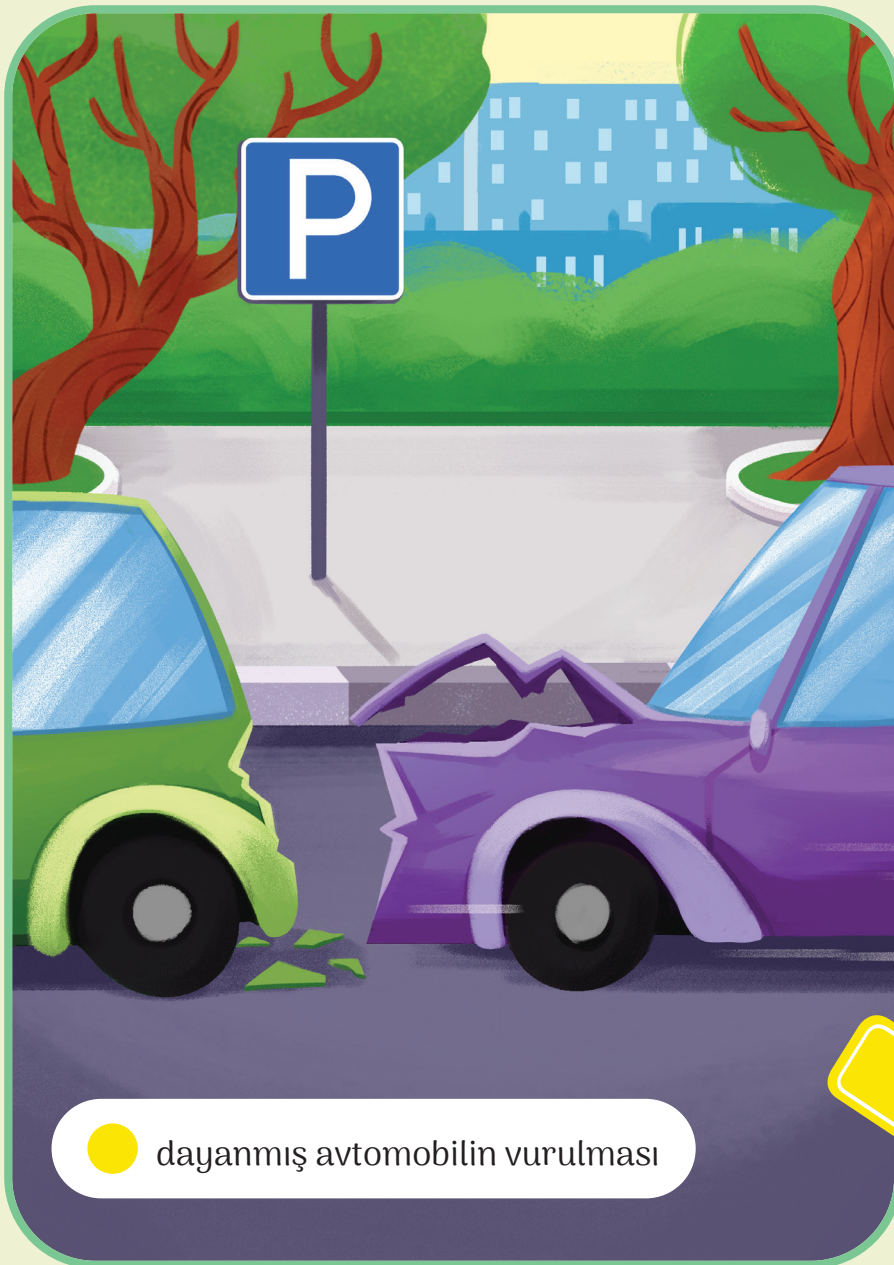




İstər yaşayış zonala-  
rında, istərsə də digər  
yollarda oyun  
oynamaq olmaz!



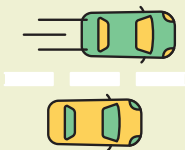
## YOL NƏQLİYYAT HADİSƏLƏRİ



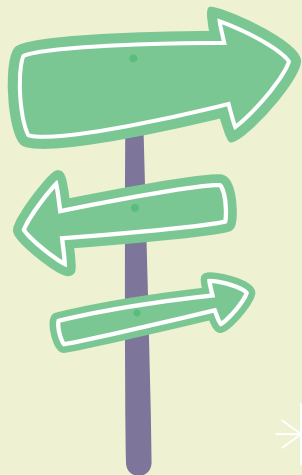




digər hadisələr –  
avtomobilin suya  
düşməsi



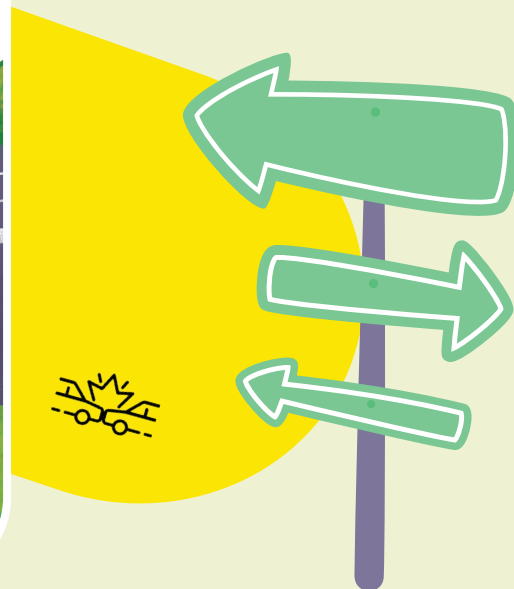
avtomobilin aşması



avtomobillərin toqquşması



● mal-qaranın vurulması



● digər hadisələr –  
motosikletçinin  
vurulması



● piyadanın  
vurulması







● sənişinin yıxılması



● velosipedçinin vurulması



## YOL NİŞANLARI



Uşaqlar



Piyadaların hərəkəti qadağandır



Səs signalı vermək qadağandır



Piyada zolağı



Yeraltı piyada keçidi



Yolüstü piyada keçidi



Piyada keçidi



Avtobusun dayanacaq yeri



Əlillər



Kor piyadalar



Təcili əlaqə telefonu



Velosiped zolağı





Telefon



Xəstəxana



Polis bölməsi



Yanacaq doldurma  
məntəqəsi



Yeməkhana



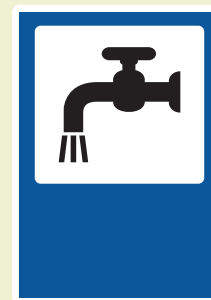
Dincəlmə yeri



Yaşayış zonası



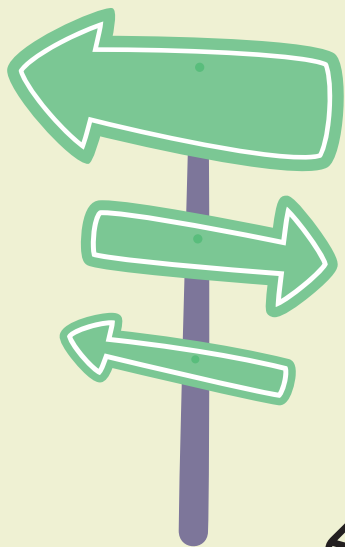
Yaşayış zonasının  
qurtaracağı



İçməli su



Ay həkim, halsızdır dostum,  
Ona yardım, kömək gərək.  
Nişan yol göstərdi mənə  
Müraciət etdim sənə.

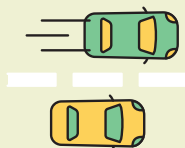
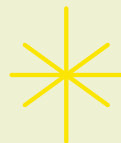


Nihad, bərk sür, qorxma daha,  
Maşınlardan ayrılmışq.  
Halal olsun bu nişana,  
Onları yolda qoymuşuq.



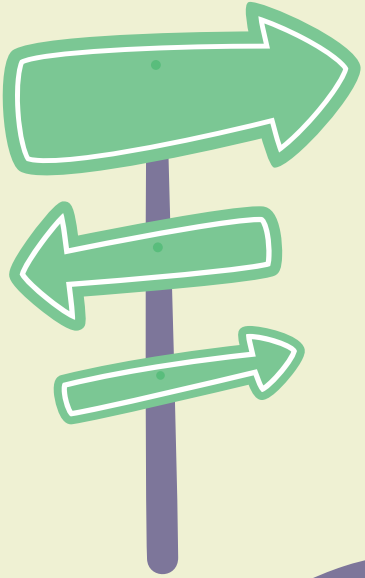


Ətraf məktəb, xəstəxana,  
Səs salma, ay yekəxana.  
Bu nişan sakitlik istər,  
Rahatlıq və dinclik sevər.



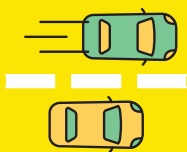
Harda görsən bu nişanı,  
Diqqət eylə, yaxşı tanı.  
Bil ki, yemək-İçmək boldur,  
Qismətiniz yaxşı yoldur.

YOL NİŞANLARINI  
KORLAMAYIN!





Ev məktəb – məktəb ev  
marşrutunu diqqətlə öyrənin  
və orada hərəkət qaydalarını  
yadda saxlayın.



## Buraxılış məlumatı

### YOL HƏRƏKƏTİ ƏLİFBASI

*Ümumi təhsil müəssisələrinin 1–4-cü sinifləri üçün*

### TƏDRİS RESURSU

#### Tərtibçi heyət:

Müəlliflər: **Razim Bayramov**  
**Cavidan Qasımlı**

|                          |                           |
|--------------------------|---------------------------|
| Buraxılışa məsul         | <b>Rafiq Kazımov</b>      |
| Dizayner və səhifələyici | <b>Yeganə Rüstəmov</b>    |
| Üz qabığının dizayneri   | <b>Nurlan Nəhmətov</b>    |
| Rəssam                   | <b>Zəhra Abdullazadə</b>  |
| Redaktor                 | <b>Gültəkin Cəfərova</b>  |
| Korrektor                | <b>Arzu Quluzadə</b>      |
| Texniki redaktor         | <b>Sevinc Yusifova</b>    |
| Baş redaktor             | <b>Nərgiz Cabbarlı</b>    |
| Texniki direktor         | <b>Allahverdi Kərimov</b> |
| Nəşriyyat direktoru      | <b>Sevil İsmayılova</b>   |

© **Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi**

Müəlliflik hüquqları qorunur. Xüsusi icazə olmadan bu nəşri və yaxud onun hər hansı hissəsini yenidən çap etdirmək, surətini çıxarmaq, elektron informasiya vasitələri ilə yaymaq qanuna ziddir.

Hesab-nəşriyyat həcmi 2,8. Fiziki çap vərəqi 4. Formatı 57x82 <sup>1</sup>/<sub>8</sub>.

Kəsimdən sonra ölçüsü: 275x195. Səhifə sayı 32.

Şriftin adı və ölçüsü: məktəb qarnituru 10-12.

Sifariş . Tiraj . Pulsuz. Bakı – 2023

Tədris resursunu hazırlayan:

**“Şərq-Qərb” ASC**



## **Buraxılış məlumatı**

### **YOL HƏRƏKƏTİ ƏLİFBASI**

*Ümumi təhsil müəssisələrinin 1–4-cü sinifləri üçün*

### **TƏDRİS RESURSU**

#### **Tərtibçi heyət:**

Müəlliflər: **Razim Bayramov**  
**Cavidan Qasımlı**

|                          |                           |
|--------------------------|---------------------------|
| Buraxılışa məsul         | <b>Rafiq Kazımov</b>      |
| Dizayner və səhifələyici | <b>Yeganə Rüstəmov</b>    |
| Üz qabığının dizayneri   | <b>Nurlan Nəhmətov</b>    |
| Rəssam                   | <b>Zəhra Abdullazadə</b>  |
| Redaktor                 | <b>Gültəkin Cəfərova</b>  |
| Korrektor                | <b>Arzu Quluzadə</b>      |
| Texniki redaktor         | <b>Sevinc Yusifova</b>    |
| Baş redaktor             | <b>Nərgiz Cabbarlı</b>    |
| Texniki direktor         | <b>Allahverdi Kərimov</b> |
| Nəşriyyat direktoru      | <b>Sevil İsmayılova</b>   |

© **Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi**

Müəlliflik hüquqları qorunur. Xüsusi icazə olmadan bu nəşri və yaxud onun hər hansı hissəsini yenidən çap etdirmək, surətini çıxarmaq, elektron informasiya vasitələri ilə yaymaq qanuna ziddir.

Hesab-nəşriyyat həcmi 2,8. Fiziki çap vərəqi 4. Formatı 57x82 <sup>1</sup>/<sub>8</sub>.

Kəsimdən sonra ölçüsü: 275x195. Səhifə sayı 32.

Şriftin adı və ölçüsü: məktəb qarnituru 10-12.

Sifariş . Tiraj . Pulsuz. Bakı – 2023

Tədris resursunu hazırlayan:

**“Şərq-Qərb” ASC**

**(Bakı, AZ1143, Hüseyn Cavid pr., 111)**

